

UKININKAS¹

tautiškas žmonių laikraštis

išeina kas mėnuo vieną kartą.

Vardan tautos labo, tiesos ir laisvės!

Perskaitytę „Ukininką“ nelaikykite jį pasidėję,
bet duokit skaityt kitiems!

Ginkime savo kudikius ir tikėjimą!!

Raštas Vyskupo į Kunigus.

Vilniaus vyskupas Zveravyčia, matydamas, kad cerkvinės mokyklos daugelį vaikų katalikų išveda iš kelio, 12 d. Vasario šių metų išleido raštą į savo dvasiškiją ir aštriai įsakė kunigams daboti, kad katalikai neleistų savo vaikų į pravoslavų mokyklas ir kad priešgyniams neduotų obsolucijos, arba išrišimo.

Sitai tas raštas sutrumpintame pavidale.

Vilniaus

Rymo-Katalikų

Vyskupas.

Vilniaus Vyskupystės

dvasiškijai.

12. d. Vasario 1902 m.

N 509

Vilniuje.

Kiekvienam iš Jūsų yra žinomos cerkvinės mokyklos, kurios paskutiniame laike ėmė smarkiai veistis mūsų vyskupystėj. Tos mokyklos yra statomos dagi ten, kur, gali sakyti, nėra nė vienos pravoslavų šeimos.

Siekimas ir rupestis tų cerkvinių mokyklų yra: išplatinti tarpe žmonių pravoslavijos mokslą ir tokiu būdu patraukti juos po sparnu pravoslavų bažnyčios ir svietiškosios valdžios. Svarbiausiu rupešciu maskoliškųjų mokyklų esąs ne vaikų mokymas, bet auginimas jų tokioje dvasioje, kad iš jų pasidarytų nuolankūs sunūs pravoslavų bažnyčios ir svietiškosios valdžios. Įskiepyjimas pravoslavijos katalikų vaikams esąs vieninteliu įrankiu suvaldymo katalikų.

Tos cerkvinės mokyklos yvairiais būdais vilioja katalikų kūdikius į savo kilpas, paskui išjuokia katalikišką tikėjimą, bruka pravoslavijos mokslą, naujus papročius, versta verčia pildyti prisakymus, priešingus mokslui katalikų Bažnyčios, ir tokiu būdu pasėja pravoslavijos sėklą širdyse kūdikių, kurie da visiškai nėra pažinę teisybių katalikiškojo tikėjimo.

Kas iš mūsų, kunigų ir ištikimųjų katalikų, gali su ramia širdžia žiūrėti, kaip žūva mūsų kūdikiai, kas gali kęsti tokį siautimą pravoslavijos apaštalų mūsų avinyčioj?!

Matydama tokį apsėjimą pravoslavijos apaštalų mūsų Motina-Bažnyčia šaukiasi pagalbos ir graudingu balsu ragina mus visus, kunigus ir ištikimuosius katalikus:

„Ginkite savo kūdikius ir savo tikėjimą nuo žabangų pravoslaviškosios dvasiškijos!“

Dėlto kiekviens prisidėjimas katalikų, ar šiokių ar tokių būdu, prie tų mokyklų, leidimas į jas savo vaikų tai yra vis vien ką išsižadėjimas ir pardavimas savo tikėjimo ir Motinos-Bažnyčios.

Atmindami, kad cerkvinės mokyklos, veisiamos pravoslaviškosios dvasiškijos, turi pragaištingą įtekumą ant priaugančios katalikiškosios jaunuomenės, mes

1) aštriai įsakome dvasiškijai daboti, kad katalikų vaikai neitų į tas mokyklas;

2) Jeigu negelbėtų persergėjimai ir pamokinimai, tai įsakome neduot per išpažintį išrišimo nė vaikams, ką į tas mokyklas eina, nė tėvams arba globėjams, ką ten vaikus leidžia.

(pasirašė) Zveravyčia, Vilniaus Vyskupas.
Sadauckas, Sekretorius.

Kaip lenkai gina savo tiesas.

Pabaigoj pereitų metų plačiai apgarsėjo Vokietijos lenkai dėl vienos bylos. Kitiems gal teko girdėt apie pasipriešinimą Vžeseno*) pradedamosios mokyklos mokintiniai, kurie atsisakė mokintis tikėjimo dalykų vokiškoj kalboj. Pasipriešinę vaikai tapo mokintojų nupliekti. Į tarpą vaikų ir mokintojų įsimaišė vaikų tėvai, ir iš to kilo visa istorija. Valdžia tą tėvų įsimaišymą palaikė net už maištą (Landfriedensbruch) ir apkaltino 25 žmones, tarpe kurių buvo mokintiniai, jų tėvai ir motinos. Viduryj Lapkričio p. m. buvo sudas, ir iš sudo kvotimų štai ką galime patirti.**)

Kaip tik įvedė valdžia išguldymą tikėjimo dalykų vokiškoj kalboj vaikai liovė mokinėsi tikėjimo dalykų,

*) Vžesen'as (Wreschen) yra Prūsų Karalystėje, Poznanijos provincijoje.

**) Zr. „Koenigsb. Allg. Ztg.“ 1901 N. 545.

kiti nepriėmė nė vokišką knygą. Už neišsimokinimą mokintojai ėmė baust, pliekt. Bet vaikai vis nesimokino tikėjimo dalykų. Mokintojai stengėsi juos pertikrint, bet jie atsakydavo: „mēs esam lenkai ir vokiškos vieros mokintis nenorime.“ Kiti iš vaikų užklausti netik nenorėjo atsakyt vokiškai, bet nenorėjo nė atkartoti vokiškų žodžių. Kas iš vaikų mokinosi tikėjimo vokiškai buvo persekiojamas kitų vaikų ir vadinamas „švabu“. Viena mergaitė spiovė į vieną atsakinėjusį vokiškai vaiką, sakydama su paniekinimu: „eik tu, švabe, į Berlyną, ten rasi daug vokiečių — pasileidėlių“. Į vieną vėl vaiką laidė kiti akmenis už tai, kad jis atsakydavo vokiškai.

Mokintinių tėvai, patyrę apie įvedimą išguldymo tikėjimo dalykų vokiškoj kalboj, nusiminė, nes vieniems rodės, kad jų vaikams brukamas yra naujas tikėjimas — „vokiškas“, kiti gi buvo persitikrinę, kad Dievas gali išklaustyt tik „besimeldžiančių savo tėvų kalboj“, kiti gi laikė tai už paniekinimą savo kalbos, kuri pirma tiko išguldymui tikėjimo dalykų.

Tikėdami į gerus vėlijimus augštesnėsės valdžios, jie manė, kad toks, anot jų, „neteisingas“ padavadijimas turėjęs but išleistu tik be ciecoriaus žinios.

Mušimas kudikių da daugiau suerzino tėvus. Žinoma, vaikai parėję skųsdavosi, kiti rodė suputusias savo rankas . . . Motinų širdys apsipylė ašaromis. Tėvai ėmė rugot, murmėt; kiti rugojo atvirai prieš mokintojus ir kalbino juos paliauti mušus. Bet tai nieko negelbėjo.

Viena motina vardu Klimacz prijausdama nelaimę savo vaiko, įbėgo į mokyklą ir pasakė į mokintoją Schölzchen: „aš velyčiau, kad mano vaikas numirtų, ne kaip kad jis atsakinėtų jums vokiškai!“ Mokyklos inspektorius, norėdamas ją suramint pasakė, kad tą sykį jos vaikas ne busęs nubaustas. Bet tą dieną buvęs toks žmonių sujudimas, kad mokintojai kalbino inspektorių eiti ant mokyklos augšto ir ten užsidaryti.

20 d. gegužės buvę da blogiau. Už neklausymą ir pasipriešinimą turėjo but nubausta 14 vaikų. Laike baudimo lauke girdėt buvo žmonių balsai, rugojimai ir

grumojimai; ant galo išbrovė⁵ i mokyklą keli žmonės. Tuomet inspektorius liepė pašaukt policiją. Kada policija stovėjo ties durimis ir neleido žmonių įeit i vidų, mokykloj vaikai buvo pliekiami.

Vakare tą pačią dieną buvo išmušti langai mokintojo Koralevskio. Kitose dienose mokintojai reikalavo policijos pagalbos, bijodami užpuolimo.

Iš nupliektų vaikų 20 buvo peržiurėta Dr. Kryšowskio ir atrasta, kad 4 iš jų buvo daugiau nubausti, negu tai leido daryt įstatymai. Tie 4, kaip liudija minėtas daktaras, ne būtų galėję eiti i mokyklą pirmose dienose po nuplakimo.

Nežiurint ant to priešgynumas vaikų ne buvo prašalintas. Per Sedano šventę (1 d. Rugsėjo), kaip pasakojo sude inspektorius, vaikai atsisakė deklamuot (sakyt iš galvos) vieną patriotišką giesmę ir trumpai prieš sudą 13 vaikų pirmosios kliasos atsisakė dainuot dainą: „Ich bin ein Preusse“*), sakydami, kad jie nesą prusais, bet lenkais. Kalbant apie ciecoriaus familiją viens vaikas dagi išdrisęs užgauti ciecorians ypata.

Bejieškant sudui kaltininkų tik viens liudininkas — žandarų vakmistras Eichler — išreiškė nuomonę, kad sukilimą žmonių iššaukęs vien vaikų plakimas. Be to, žinoma, apginėjai (advokatai) beteisindami apkaltintuosius nurodė, kad svarbiausia priežasčia pasipriešinimo vaikų ir tėvų tai buvo įvedimas išguldymo tikėjimo dalykų vokiškoj kalboj.

Nežiurint ant to sudas metė kaltę ne ant politikos dalykuose auginimo lenkiškosios jaunuomenės, bet ant tų, kurie ant brukimo vokiškai išguldomo tikėjimo žiurėjo kaipo ant brukimo svetimo tikėjimo ir prievartą tame dalyke laikė už didžiausią neteisybę, už klaidinimą vaikų, žudymą jų dušių . . . ir didesniejie priešginiai tapo sudo apsudyti kalėjiman nuo 2½ metų iki kelių mėnesių.

Po sudo tarpe lenkų pakilo da didesnis trukšmas. Po visus laikraščius ėmė rašyti apie persekiojimą lenkų Vokietijoje, o ypatingai apie germanizaciją mokyklose.

*) Aš esu Prusas.

Atsiminė lenkai visa⁶ savo skriaudas, aprašė savo vargus Vokietijoje ir užsidėgė neapykanta prieš vokiečius. Ta neapykanta iš laikraščių ir perėjo į patį gyvenimą ir apsireiškė visokių būdu.

Pirmiausia pradėta rinkti aukas nukentėjusiems Vžesene, ir į ūmą laiką tapo surinkta daug pinigų. Aukos dėjo visi be skirtumo luomų ir ne vienoj vietoj, bet visur, kur tik gyvena lenkai. Šelpdama apkaltintuosius lenkiškoji visuomenė apreiškė savo prijaunimą priešginčiams ir papeikimą sudu pasielgimui.

Daugelyje vietų lenkai darė t. v. manifestacijas, suėję kur viešai, ant ulyčių, į burius apreikšdavo savo neapkentimą prūsų, ar tai dainuodami tam tikras dainas, ar tai kitokių būdu juos erzindami. Lvove (Galicijoje) daug kartų studentai buriais ėjo švilpti ir šukauti prieš vokiečių valdžios pasiuntinio butą. Varšavoje tapo nuplėštas vokiečių valdžios erelis nuo namų vokiškojo pasiuntinio. Dagi Maskvoje, sako, lenkai sutepė vokiškąjį erelį.

Vokiečiams pasidarė sunkus gyvenimas lenkų tarpe, ypatingai Galicijoje. Vážinejančios teatrinės vokiečių draugystės Galicijoje neteko prieglaudos. Keliose vietose buvo užmanyta lošt teatrą, bet nieko iš to neišėjo: lenkai atsisakė lankyt vokiečių teatrą. Pirkliai — vokiečiai teipgi pajuto skaudžią ir pagiežingą lenkų ranką, nes lenkai paliovė ėję į vokiečių krautuves. Žodžiu sakant, lenkai ėmė visur šalintis nuo vokiečių ir visokių būdu jiems kenkti.

Kada lenkai kėlė tokį truksmą Galicijoje, Vokietijos lenkų pasiuntiniai kreipėsi prie valdžios, prašydami išaiškų, ar tokia valdžios politika sulys lenkų sutinka su Vokietijos interesais ir jos garbe.

Ministerių galva grovas Bülow paaiškino nuo valdžios vardo, kad ta politika, kurią dabar veda valdžia Poznaniuje ir kitose, svetimų tautų apgyventose, provincijose sutinkanti su Vokietijos interesais, kad ji apginanti vokiečius nuo pavojaus pražuvimo arba ištautėjimo ir kad valdžia privalo ginti tiesas vokiečių, nepaisydama, ką ant to sakys kaimynai.

Tokiu būdu per pakėlimą šio klausimo ciecorystės saime germanizacija per mokyklas tapo viešai pripažinta

už reikalingą ir praktišką daiktą, tapo pripažinta už įrankį apginimo savųjų (vokiečių) nuo ištautėjimo ir susimaišymo su svetimų tautų gaivalu.

Budas mokinimo vaikų nepersimainė nė Vžesene, nė kitose lenkų apgyventose vietose. Vaikus po senovei mokina tikėjimo dalykų vokiškai. Maža to. Mokyklų valdžia da daugiau stengiasi įpratyt vaikus kalbėt vokiškai ir jau ėmė baust juos už kalbėjimą lenkiškai.

Kas iš to išeis, nežinia. Tik tiek aišku, kad šaknis pikto ne tik ką neprašalinta, bet da tapo sudrutinta naujais padavadijimais. Iš šaknų gi dygsta laiks nuo laiko atžalos ir, galima sakyti, kad Vžeseno mokyklos atsitikimas tai nėra pabaiga istorijos, bet tik vienas iš liudnų paveikslėlių kovos lenkų tautos už savo buvį. Ss.

Tėvynainiams.

Palaiminkie, Dieve, jums darbą,
Kareiviai, ką ginat' Tėvynę,
Kovojate, ginate skarbą
Brangiausią, koks yra giminė.

Iš visur Tėvynę užpuolė nelaimės:
Ją šlėgia ir gudas, ir lenkas,
Ir išgama musų *Litwin'*as be baimės
Ją mindžioja silpną ir menką.

Matydama skęstant Tėvynę
Gauja už vilkus nedoresnė,
Nesigail' spėkų paskutinių
Kad ją tik prapuldyt' greitesnei.

Žiurėkit' į mylimą kraštą —
Visur, kaip kapai jug išrodo:
Šviesos, anei knygų, nei rašto —
Kur gausi čia dušiai paguodą?!

Dėl ko gi taip tamsu Lietuvoj?
Ar yr' ji našlaitė bevaikė?
Senovėj didvyrių jug buvo,
Ką priešus Tėvynės nuvaikė!

Kur dingo? Aš nieko nebliko,
Ką sektų jų darbus ir pėdas?

— Įpėdinius likte paliko,

Bet . . . tie atsisakė be gėdos!

Užaukę per motinos triusą,
Ant savo vos kojų tik stojo —
Ne lygei iš patalo blusos,
Į visas puses išlakiojo.

O tie, ką paliko prie šono

Matušės, kantriosios Lietuvos,

Tie, tuoj' pasidarė jos ponais,

Kaip but' jie vaikais jos nebuve.

Tuoj nuvergė žmones prastuosius,

Ką jie tik Tėvyne mylėjo,

Jiems darbus uždėjo sunkiuosius,

O patys ramiai sau ilsėjos.

Tai buvo jų laikas auksinis,

Kad turtų skaityt nereikėjo,

Kad vargas žmonių kasdieninis

Jiems viską suteikti turėjo.

Bet galas atėjo jų laimės —

Jis buvo pradžia atgijimo

Tikrųjų sunų: jie be baimės

Pradėjo atlikt uždavimą.

Ne lengvas, baisus yra daigtas

Ištiesti Tėvynei nors ranką:

Drąsolio ramumas tuoj baigtas,

Datirsta jis vargo nemenko.

Lenkai lenkomunai pajutę,

Kad myli lietuvius Tėvyne,

Im' šaukti visi, kaip pasiutę:

„Ratujcie! *ojczyzna zaginie!*“

Prapuolė „*ojczyzna*“ jau jūsų,

Kurios jūs mylėt nemokėjot:

Kaip kraują jūs gėrėte mūsų,

Teip-pat ją į grabą idėjot.

Dabar jums „*ojczyznos*“ pagailo,

Prakeikti, biauirus egoistai,

Kad diega pamatėte smailų,

Kurs praded' iš kapo jos lįsti!

9

Tas diegas — tai tautiškas jausmas
 Tautų, kurios jų verguvė,
 Temate tik vargą ir skausmą,
 Kaip balt — maž — gudžiai ir lietuviai
 Po lenko ir gudas užpuola
 Ir ima lietuvi kankinti,
 Išvaro tankiausiai į tolą,
 Idant jis Tėvynę ne gintų.
 Ne vyrus tik tremia ir laiko
 Po ilgus metus kelimuose.
 Negėdžiasi svieto ir vaiką
 Kankinti beesant moksluose.

Kiek kartų gražus jaunikaitis,
 Viltis ir globėjas šeimynos,
 Pražuna mažiausios dėl kaltės,
 Kurios jis tankiausiai nežino.

Bet vis-gi lenkų atkaklumas
 Su pusžvėrio gudo baisybe
 Ne nuveikė vyrų karštumo
 Ir meilės širdyse liuosybės!

Nors didelės kliutys mus darbui
 Ir skausmas veikėjams ir kančios,
 Bet matom' visi mes tuom tarpu,
 Juog dilsta Tėvynės jau pančiai,

Kad greit pamatyti galėčiau
 Vaikus beguodojant Tėvynę,
 Nei vargo, nei turto dėl to negailėčiau
 Ir smerčio priimčiau adyną

Drąsiau-gi į darbą sustokim
 Su degančia širdžia krutinėj!
 Rankas viens kitam mes paduokim
 Numirti dėl labo Tėvynės! Nežinomas.

Judošius.

Baisus buvo tie metai, kada ašarose ir kraujuose
 savo didvyrių pludo nelaiminga mūsų Tėvynė. 1863
 metai ugnim ir krauju užsirašė kiekvieno atminty; bet
 šimteriopai sunkiau tiems, ant kurių yra kraujas nuken-

tėjusių, kurie už Tėvynės liuosybę kariavo, o kuriuos paklydę lietuviai parduodavo maskoliams už skatikus, kaip judošiai.

Aš mačiau mirstančius tuos didvyrius! mirstančius kančiose, nuo maskolių kulkos ir durtuvo, jie mirdavo ramiai, kaip priderėjo didvyriams, be skundos, nes per-sitikrinę buvo savo sąžinėjo, kad Tėvynei buvo tuo, kuo priderėjo buti kiekvienam iš mūsų.

Šiandien žiuriu į merdijimą vieno garsaus maskolių tarno, o mūsų Judošiaus ir matau, kad nė durtuvą, nė kulka neįstengs užduoti žmogui tokių kančių, kaip sąžinės graužimas.

*

*

Ant glėbio perpuvusių šiaudų, biauraus laužo kampe, vaitoja maskolių tarnas; nė gyvos dvasios pas jį, vienas su savo mintimis...

Jo mintys matyti nelinksmios: ligonis dejuoja, valandomis keikia, mėtosi po gulyklą, dreba visas, akis išplėtęs žiuri į tarpdurį, buk ką baisų matydamas. Per išdaužtus mažo langelio stiklus aiškiai girdėti varpo balsas...

— Tas varpas taip gaudžiai gaudžia!... kaip tą baisią dieną... uždenkit langą!...

Niekas jam neatsako, o varpo balsas gaudžia, dejuoja.

Ir mato ligonis visą savo praeitį. Seniai tai buvo, bet ligonis atsimena gerai.

Saulelė tekėjo, poteriams varpas atsiliepė, į miestelį atvedė kažokai jauną vaikina — maištininką. —

Mato Judošius, kaip suraišiotas, nagaikomis plakamas, eina šitas vaikinys, eina tvirtas, ramus. veidą iškėlęs.

Ant rinkos, pas plerijono stovylą sustojo maskolių burys, juos apsiautė, visi durtuvus turėjo rankose, o tarp jų vienas tik žmogus, beveik vaikas, suraišiotas, be kokio ginklo! —

Net maskoliai susigėdo tokio pergalėjimo, nutilo, nežinodami bei abejodami, ar išpuola žudyti žmogų, kurs gintis negali. Vaikinas pasinaudojęs iš ramybės, viena liosa ranka kepurę nuo galvos nuėmęs augštyr išmetė ir sušuko: — Sveika, Tėvyne! už tavo laisvę!

Tą valandą krito, trenktas į galvą šaudyklės storgaliu o visų kareivių durtuvai sulindo į jo kūną. — Su gyvu-liškais maskolių šauksmais maišosi varpo balsai ...

— Hura! sušuko penkios dešimtys maskoliu iš džiaugsmo, kad galėjo vieną maištininką, ir pergaletojai bijodama, kad jų pergalėjimas nepasislėptų, iškėlė ant durtuvų nužudytojo kūną.

Galvą laikė nusvirusią ant krutinės, per sužeistą veidą kraujo lašai varvėjo ...

— Erškėčių vainiko jam truksta! — ištarė kažikas iš minios.

— Ką jis sušuko? — klausė žmonės vienas kito.

— Už Tėvynės laisvę! — atsakė kažikas.

— Kas tai Tėvynė?

Ant šito klausimo neatsakė niekas, nes per nelaimę mūsų niekas nežinojo.

O broliai, broliai! dėlko iš tokios minios niekas nežinojo? tik tas vienas išrinktasis! dėlko visų jūsų širdyse nepabudo šventas jausmas meilės Tėvynės ir savo pareigų?

Kad tas jausmas tuomet visose širdyse būtų pabudęs, neneštumėm šiandien sunkaus maskolių jungo, nes atsirastų galybė, kuri visus durtuvus sutrupintų ir laisvę Tėvynei sugražintų.

Dėlko tas jausmas pabudo tik mažame didvyrių skaitliuje, kurie nieko negalėjo, tik numirti, kaip priderėjo tikriems Tėvynės vaikams ir didvyriams!

Te buna jie mums pavyzdžiu! Broliai, neužmirškite jų!

Kurie nematėte gaisrų, nuo kurių dangus kas naktį raudonavo, gruvėsių, ant kurių girtuokliavo maskoliai nusibraidę nužudytųjų kraujuose; kurie negirdėjote motinų verksmo, pačių ir vaikų, kurių apkaltus tėvus kacapai nuvarė į Sibirą, — visi, kurie šitų baisybių nematėte ir negirdėjote, eikit į kapus pamiškėse, užimas karklų, augančių ten, apsakys jums apie miegančius po jų šaknimis, apsakys kulkos parudėjusios nuo kraujo, apsakys jums, nes ne viena iš jų pervėrė didvyrio širdį. Klausykitės! ... Stiprinkit širdis tomis apysakomis,

tegul jos pabunda, tegul ¹²spėką įgauna, ateis atkeršijimo valanda! spėkos reiks!

Kada visos širdys pabus, nepasigaus maskoliai iš mūsų, jie negaus: tokių tarnų, kaip Boreiša ir į jį panašūs brolžudžiai, ne gaus šnipukų už keletą skatikų, ar stiklą degtinės.

Gėda sakyti, vienok daug tokių išgamų buvo tarp mūsų.

*

*

*

Varpinyčioj ant morų guli nužudytojo kunas.

Nereikia jam iškilmingų laidotuvių, nereikia užlaidytų langų bažnyčioj, nė eglių nė žvakių ... nė graudingo pamokslo už kelias dešimtis rublių ... jam to nereikia.

Gana jam keletu baltų lentų, sudėtų ant morų, o vietoj kunigo gana suprantamai kalba kraujo lašai, ant drobulės, į kurią guli įvyniotas, o papuošių vietoj užtenka ašarų nuliudusių tautiečių, kurie jam kojas bučiuoja.

Tas kraujas teip aiškiai kalba ir budina iš miego! kiekvieno akise ašaros žiba, akys, kuriose tokios ašaros bliktelėjo, nežiūrės ramiai į Tėvynės nelaimes. ir štai vietoj nužudytojo dešimtis stoja, kad savo gyvastį Jai paaukauti, o maskolius paženklinti žmogžudystės dėme.

Kas-dieną aukų daugiau, o ant maskolių sąžinės kraujo, kurio nenuplaus nuo jų amžiai.

*

*

*

Dvidešimtis ir keli metai praslinko nuo to laiko.

Per miestelį važiuojas činovninkas sustojo pasiilsiti, įėjęs į karčiamos stanciją drėbėsi ant lovos.

Nespėjo užnusti, kaip durys sugirgždėjo ir keista ypata įlindo pro jas: — buvo tai nemalonios išveizdos nuplyšėlis, kaltunais apsileidęs, mažo ūgo, susikuprinęs. Iš tarp plaukų blikčiojo neramiai lakstančios akys, o iš viso veido už vis puolė į akį didelė paputusi nosis tabokos prikimšta, mėlynai-raudona, ženklinanti girtuoklį.

Nuplyšėlis dviem gana biaurios rankos pirštais kilnojo ant krutinės kybantį žalvairinį ženklą. kuriuo po maišto maskoliai visus šnipukus apdovanojo ir norėdamas činovninko atydą ant šito ženkle patraukti, nuleisdavo jį

ant sagos teippat žalvarinės puošiančios nuplyšusi švarką, ir skambino.

Činovninkas ruščiai susiraukęs sėdosi ant lovos ir svečio užklausė:

— Kas tu?

— Argi nepažįsti? dešinėji tamistos ranka: 0,000, per maištą aš daug gero padariau ... žadėjai ... aš už mokesnio atėjau:

Činovninkas žiurėjo valandą į užsitarnavusį žmogų paskui vėl užklausė: — Ką gi tu padarei.

— Aš beveik 50 žmonių išdaviau!

— Na, na, toliau!

— Kunigus net keturias į Sibirą išvariau! prieš komisiją Šiauliuose stojau kaip „svidetil“, ten visus sušaudė per mane, žadėjote po 10 rub., kur tie 300? —

— Tai viskas?

— Pravoslaviją priėmiau ... žadėjote 10 rublių, gavau tik vieną, aš žmogus teisingas — su teisybe gyvenu, — ką paėmiau neslėpsiu.

Gudo veidas buvo sujudintas, klausėsi ruščiai antakius sutraukęs ant galo savo jausmą tais žodžiais išreiškė:

— *Ei ty padlec, padlec!* — valandą žiurėjo činovninkas į nuplyšėli ir, matyti, biauřejosi, paskui duris pravėręs taisėsi paimti svečią už apikaklės.

Nuplyšėlis kojomis atsispyręs tarė: — neužmiršk, aš caro tarnas, skriausdamas tarną skriaudi ir poną, o iš to gali būti negerai! čia nusišypsojo.

Činovninko ranka apikaklę paleido, ėmė vaikščioti skersai kambario:

— Maištininkus papratai gąsdinti dabar ne 63. metai ... *padlecov ne nado!* — užbaigė činovninkas, žiurėdamas stačiai į savo buvusiojo draugo veidą.

Vienok apikaklės nemėgino lytėtis, o nuplyšėlis šipsojosi, kad savo žodžiais tokį išpudį padarė.

— Atsilygisime su tavim — tarė po valandos: ateik apie vienuoliktą valandą nakties, nenoriu, kad kas matytų ... pasiteiksiu ... gausi kas prigul „špionui“ — užbaigė šipsodamas činovninkas.

*

*

*

Lygu išmušė vienuoliktą ant karčiamos laikrodžio, į kambarį vėl įslinko nuplyšėlis; akyvu daiktu jam pasirodė kilpa iš vadžių, išnertu per palubės balkį, ir šalep ant grindų pamesta nagaika; negana to činovnikas buvo ne vienas: žmogus kažki-koks sėdėjo pas duris ant kedės.

Tam žmogui činovnikas pamerkė, pats svetį stipriai už apikaklės suėmė, prie kilpos privedė, o kol tas susiprato, kas su juo dedasi, pasijuto pakartu po pažaščių per mastą nuo žemės ir lubų. Šaukti negalėjo, nes į dantis įgrustas buvo minkštas kamuolys, kuris balsą slopino, išspiauti jo negalėjo, nes burną turėjo stipriai skepetuku užrištą.

— Na! sušuko gudas.

Nagaika švilpė ore ir pliauškėdama čaižė pakabintą užsitarnavusio žmogaus kuną, tas cypė, kaip pelė, o valandomis murmėjo nesuprantamai, purtindamas kaltunuotą galvą.

— Gana! — sušuko gudas, matydamas, kad nuplyšėlis jau nekruta ant virvės.

Budelis kilpą paleido ir kunas visu sunkumu nudribo ant grindų, bet nejudėjo, činovnikas norėdamas persitikrinti, ar tebegyvas jo senas pažįstamas, spyrė jam batą į snukį.

Tas akis pervertė, bet keltis nemėgino, činovnikas paėmęs jį už apikaklės supurtino: — Gavai užmokesnį, rasit dar ką užmiršai? — Paskui kreipdamas prie savo pagalbininko tarė:

— Išmesk laukan tą maitą!

Už valandos išvažiavo vežimas iš karčiamos, pas jos duris paliko begulį caro tarnas kniupščias smirdančiame purvyne.

Mėgino keltis, rėmėsi ant rankų ir vėl krito į purvyną.

Auštant keletas girtuoklių, permiegojusių po žydo stalu, išėjo ant karčiamos angos ir išvydę draugą, taip neminkštai besiilsinti, norėjo jį atkelti, bet šis kojomis nerėmė.

Paėmė jį girtuokliai ir nunešė į jo laužą, pametė kampe ant perpuvusių šiaudų glėbio, kurie jam buvo lovos vietoj nuo laiko, kaip sunus priaugo.

15

Guli maskolių tarnas, vaitoja, nė gyvos dvasios prie jo! kur prieteliai? kur turtai, kuriuos maskoliai žadėjo! —

Nė drobulės po šonu neužsitarnavo, kaip šuo guli ant plikų šiaudų, visų atstumtas, net vaikų paniekintas.

Dabar baisios regyklos jį apstojo: mato savo tėvą... jis mire su perskelta galva, tame pačiame kampe... galvą jam perskėlė tikras sunus! Ligonis atsiminė, kaip tėvas prie darbo jį ragino, kaip dėlei to susikeršijo. — Kam jam dirbti? maskoliai turtus žadėjo.

Atsimena gerai: tai buvo ant rytojaus po Skrockio nužudimo — iš karčiamos atvedė jį prie mirstančio tėvo, atsimena, kaip persimainiusi nuo sopulių veidą pakėlė nuo priegalvio ir žiūrėjo ilgai į jį... Paskui drebančią ranką iškėlęs tarė: Prakeiktas buk ant amžių tu ir giminė tavo! o tavo nuopelnu tegul buna sąžinės graužimai ir paniekinimas ant šio svieto, ir mirtis baisi iš maskolių rankos!

Išsipildė prakeikimas tėvo!

Nusileidžiančios saulės spinduliai apšvietė šiaudus ir krito ant ligonio rankų raudonomis dėmėmis...

— Nuplaukit tą kraują! nuplaukit, kas Dievą pažįsta!.. — šaukia ligonis.

Bet niekas negirdžia — troba tuščia...

Oi ne tuščia! svieto minia... matyti veidai nužudytųjų! — Šitai stovi kunigai...

— Išriškit mane! šaukia vėl ligonis.

Bet kunigai nė peržegnoti negali, nė pasijudinti, ant jų rankų lenciugai, maskoliai sergsti juos. —

— Tuos lenciugus aš jiems uždėjau... och!..

Nauja regykla stovi ligonio akyse: jis ne troboj, jis aiškiai mato plotmę... daug svieto... štai ten stulpai, prie jų pririšti žmonės; jų veidai nubalę nedaug skiriasi nuo marškinių baltumo... ant krutinių raudoni ženklai...

Girdi baisų šuvi, iš šimto šaudyklių... dumai augštytyn kilsta... pas stulpus lavonai nusvirę dreba dar... och!... Girdėti motinų verksmas... sudna diena!.. Pačių, vaikų ir giminių nužudytų, o visi tie balsai vienijasi į vieną baisų balsą: „prakeiktas buk ant amžių, išdavike Tėvynės! prakeiktas, prakeiktas, prakeiktas“!

— Kas tuos žodžius ištarė? kas pradrišo?!

Judošius žvalgosi, kad jį maskoliams paduoti, visi tyli! . . Tas balsas jo vyduj atsiliepė tai baisus teisdarys, nepaperkamas, nenumaldomas, tai sąžinė!

Paskutiniai spinduliai nusileidžiančios saulės paraudino visą trobelę . . ne, tai ne saulė! tai gaisro atspindulis! — Gelbėkit! ugnis linkin! šit girti kazokai, bosai išvartyti, degtinės klanai, ant gruvėsių linksminasi pergalėtojai, terp jų jis — Judošius! . .

Gelbėkit mane! — šaukia ligonis, — geibėkit! — vaitoja, šaukia be paliovos, jo dušią sunki našta spaudžia. — Kad verkti galėtų! bet verkti jis negali. — Atsimena, seniai jis verkė . . verkė pas mirštančios motinos lovą. Ji viena neprakeikė jo; — kryžium paženkliavo, priglaudė paskutinį sykį ir nuo savo kaklo kryželį nukabinusi jam uždėjo: sunau, — tarė — to ženkle nepamesk, — jis tik tave išgany!

Kame križelis?! — Ligonis jieško jo ant krutinės, bet vietoj jo užgriebė žalvarinį jo tarnystės ženklą . . . atsiminė dabar: križelį, motinos duotą, išmainė su žydu ant stiklo degtinės! . .

— Atveskit kunigą, kas Dievą myli!

Bet pasiuntinys parėjo ir sako: „kunigas bijo eiti, nes ligonis pravoslaunas.“

— Och! . . popą atveskit! . .

Popas sako, kad nėra ko jam ten skubintis, nes šnipuko išrišti negališ nė kunigas, nė popas, ne ant galo pats Dievas!

Brekšta. — Į trobelę šlitiniuodamas įėjo vyresnysis jo sunus, girtas, atsistojęs žiūrėjo į tėvą pypki išikandęs, apsisėilėjęs, miglotomis akimis žiūrėjo, vargu ką matydamas, ir nesuprantamai murmėjo.

Ligonis sudejavo ir akis užsidengė.

— Mat dar nenusiraitė! — tarė sunus ir nusišpiovęs išėjo.

Sutemo visiškai. Vėjas liudnai užia po tuščius laužo užkampius, dejuoja ir šnabžda po gulyklos šiaudus, langelyj skamba užsilikusios stiklo šukelės, vėjo judinamos skamba, kaip kalinių lenciugai. — Baisi naktis! —

— Ji viena neprakeikė, ~~visi~~ atstumė, visi apleido, visi prakeikė, ji viena ne!...

Per atdaras duris matytis baltas mėnulis, vis slenka arčiau... ne! tai balta ypata, tai jo motina...

— O motin, motin, prisiartink, padėk ranką ant mano širdies, nuramink jos gėlą! o motin, motin! —

Ji nesiartina, žiur į sunų, o tokia liudna, ašaros akyse blizga, stovi nepatol, bet nesiartina.

— Motin, o motin! — dejuoja ligonis.

— Ne to atėjau čionai! — tarė balta ypata. — Sunau! prisiartinti negaliu, skiria mus šiame ir aname sviete tas ženklas ant tavo krutinės, ne tokį aš tau liepia nešioti ženklą! tu jį pamynei po kojų pats atskyrei save nuo manęs.

Ligonis drėbančiomis rankomis ėmė plėsti nuo krutinės žalvarinį ženklą, bet spėkos pritruko, sudejavo ir nuleido rankos.

— Jau pervėlu! nenuplėšiamas šitas ženklas, priaugo jis prie tavęs, įsiraubė dėmė ant tavo dušios... tu kenti, bet dar permažai... tie baisūs balsai per žemę perėjo ir pabudino mane iš amžino sapno... o sunau, sunau, kam pagimdžiau tave?! — Motinai sunku ištarti... sunau aš atėjau, kad savo balsą suvienyti su visų balsu, klausykis!..

— Prakeiktas buk šimteriopai, išdavike Tėvynės, tu ir tavo giminė ant amžių! nėra tau pailsio, nėra atleidimo nė čia, nė ten!.. motina keikia tave iš grabo!

Matymas pranyko, trobelė tuščia, vėjas užia ir langelio stiklai skamba. —

Ant sviesto teip ramu: vasaros naktis nuramino ant valandos visus žemiškus vargus, ir viešpatauja visame savo gražume galinga naktis. kol aušra jos neišstems!

Bet ir trobelėj viskas nutilo... jau nebedejuoja ligonis!

*

*

*

Teip nusibaigė maskolių tarnas, o mūsų Judošius. — Ant rytojaus nerado jo kuno. Kur dingo? Kas pasakys? Žmonės daug šneka: vieni sako, buk po nakčiai sunus jį nuvilkęs į upę, nenorėdamas laidotuvių tėvui kelti, o kiti

sako, buk velniai atsiėmę savo draugą sykiu su grobais ir žalvario medaliu. —

Kaip tikrai buvo, aš nežinau, galvokit patys, mieli skaitytojai.

L. P.

Judošiui.

Esi pikta, biauři žvėris,
Nuodinga tavo yr' širdis, —
Pasiutusio šunies nuodais
Iš pasalų apriet bandai; —
Bet ant tavęs staiga nukris
Pagedusio šunies dalis
Teks užmokestis ne menka:
Plaušų virvė, sausa šaka.

P-tė.

Žinios

Iš Lietuvos

„Vyskupas Zveravyčia prašalintas nuo vyskupystės sosto per ciecoriaus paliepimą“, — taip skelbia telegramai iš Perterburgo nuo 27 d. Kovo mėn.

Ta graudinga naujiena perveria širdį vienujų katalikų.

Maskolių valdžiai nepatiko, kad vyskupas Z. užstojo viešai už savo aveles, jo dvasiškai globai pavestas. Matydama, kad jisai yra pravoslavijos priešas valdžia sumislijo jį atstumti nuo pavestos jam Avinyčios. Aišku, kad valdžia nor išgauti viernus tikėjimo tarnus ir bažnyčios apgynėjus, o paskui likusias be vadovų aveles prisitraukti po savo pravoslavišku sparnu.

Broliai, Katalikai! Reikia ir mums apsižiurėti! Stokime vienas už visus, visi už vieną. Atminkime žodžius vyskupo, ginkime savo kudikius ir savo tikėjimą nuo žabangų pravoslavijos.

Lauksodietis.

Įsitėmykit! Valdžia nubaudė vyskupą už uždraudimą žmonėms katalikams leisti savo vaikus į cerkvines mokyklas. Toks apsėjimas valdžios parodo, kad pravoslaviškų mokyklų veisimas tai yra jos darbas. Popai tai yra tik jos tarnai.

Ta pati valdžia veisia teip-gi ¹⁹valstijų mokyklas, arba t. v. „narodnas“. Tos mokyklos neva svietiškos, bet po teisybei tą pačią sėklą sėja, ką ir cerkvinės mokyklos, tik čia vieton popų įstatyti t. v. „učiteliai“ — pravoslavai.

O kodėl „narodnose“ mokina „učiteliai“ pravoslavai? Kodėl nevalia mokyt vaikų - katalikų mokytojams - katalikams? Argi toks valdžios padavadijimas vaikų tėvams nesuprantamas?

Tėvai - galvos šeimynų, rodos, nelabai rupinasi apie gerą vaikų užauginimą ir apginimą jų nuo pravoslavijos žabangų. O ar žinot, ant ko puls atsakymas už vaikų suklaidinimą? Vyskupas atidarė akis katalikams, ir jeigu kudikių dušios pražus, puls už tai atsakymas ant tėvų.

Red.

Cerkvės Suvalkų gub. Lietuvoj' „čerpės“, argu cerkvės, auga, kaip grybai po lytui. Gudai Lietuvos kraštą nor paverst į stačiatikišką Gudiją: uždraudžia katalikams statyt pakelėmis ir kaimuose kryžius, o bruka savo stačiatikiškus; — bažnyčias perdirba į cerkves, kaip tai Vilniuje, Kaune, Suvalkuos ir kitur. Svetimtaučiai važiuojant per Lietuvą tuojaus pultų į akis, kad čia daugiaus yra stačiatikių, nė katalikų, nes kiekvienam miestelyje katalikų bažnyčių yra po vieną, o stačiatikių po 2, 3 ir daugiaus.

Prieš 10 metų Senapilėje nebuvo nė vienos cerkvės, dabar-gi jau 3 mieste ir viena ant kapų; da vieną žada statyt kazermėse ir, kaip girdėt, yra paaukauta 20 tukstančių rublių pastatymui „časovnės“ (koplyčios) vieton tankiai laužomo kryžiaus (žiur. „Uk.“ № 1, 1902 m). Vilkaviškyj prieš 5 metus nebuvo nė vienos, cerkvės dabar gi jau 2 pastatytos. Paskutiniuose metuose jau ir Kalvarijos atsirado 2. *Griežlė.*

Nauja mergaičių mokykla — su popu. Biržai. (Panevėžio pav., Kauno gub.) 1901 m. spalio mėn. valdžia atidengė Biržuos gudišką mergaičių mokyklą ir atsiuntė už mokintoją gudę. Šioj mokykloj mergaites mokina gudiškos kalbos, rokundų, rankų darbo ir tikėjimo dalykų. Mergaičių dabar jau čia 60; 40 suviršum lietuvačių, o kitos židelkėlės, lenkės ir gudės.

Gudiškos kalbos, rokundų, rankų darbo mokina mokintojai, o tikėjimo dalykų popas; jis mokina gudiškai visas, nevien tik istoriją, bet-gi ir gudiškų maldelių.

Biržėnai kada jūs pabusit ir suprasit naudą šių mokyklų? Jug matot, kad tai apmaskolinimo ir paklaidinimo vieta jūsų

vaikams! Atsimkit iš tų mergaites, arba bent uždrauskit joms eit ant popo pamokslų (žr. raštą vyskupo).

Dar viena mokykla, Biržų valš. 10 sausio 1902 m. Medeikių raštinyčioj tarpininkas Sutarnas sušaukė valščiaus „vibarnus“ ir paprašė jų, turėdamas popieri nuo direktoriaus „narodnų“ mokyklų Kauno gub., užtvirtinti, pirmiau jau pakeltą projektą įtaisymui Medeikiuos gudiškos „narodnos“ mokyklos, bet dabar pertaisytos ant „*dvuch klasnoje ministerskoje učilišče narodnago prosvieščenija*“.

„Vibarni“, nieko negalvoję, sutiko surinkti 300 rub. iš valščiaus nuo kiekvieno ukininko po lygią dalį ir nupirkti 1 desetiną žemės. Visą kitą valdžia duos įtaisymui ir užturėjimui šios mokyklos. Nekurie iš „vibarnų“ nenorėjo sutikti ant to, bet niekas ant jų neatreipė atydos.

Valščionys, kam dar jūs žemę apsiėmėt pirkti? valdžia, norėdama platinti tarp jūs ir jūs vaikų maskolystę, nebutų pasigailėjus ir žemės nusipirkt!

Ramunėlis.

Slapta mokykla. (Ukmergės pav.) 7-toje gruodžio perėjusių metų Anykščių uriadninkas Zitovščinov'as, užuodęs mokinant vaikus Piktugalio sodžiuje, susirinkęs kelis dešimtininkus tuojaus kaip pasiutęs pribuvo į Piktagalį, apstojo tuos namus, kur mokinosi vaikai, kad nė vienas negalėtų išbėgti. Pirmiausiai ėmė klausinėti mokintojų, ko juos mokina, ant kokių knygų, tas, žinoma, atsakė, kad nieko daugiau nemokina, kaip tik poterių ir katekizmo. Mokintoją išekzamenės, užrašė jo vardą ir pavardę, paskum vaikus iš eilios visus surašė kiekvieno vardą ir pavardę, knygas (maldaknyges) ir elementorius sujėmęs išsivežė su savim. Piktagaliečiai, nebesumanydami, ką daryti, puolė prie to bestijos uriadninko, bučiuodami jam rankas, prašė, kad jiems grąžintų knygas ir neduotų apie tą žinios pristavui. Bet uriaadininkus atsakė, kad jau esą pervėlu: „eikit dabar pas pristavą, aš jau perdaviau jam viską“.

Tie nabagėliai žmonelės nubėgo pas pristavą, bet tas pasakė, kad nebegali to dovanoti, nes visas dalykas įvestas į knygas. Kasžin ar negeriaus padarytų mūsų žmonelės, kad nesiklausdami tokių uriadninkpalaikių ir pristavų, tiesiai duotų prašymus carui ir carienei. Pasakyta yra rašte šventame „danksinkite, o bus jums atidaryta“. Kas gi iš to, kad mės

tylėsime ir kraugeriams rankas laizgime, tai tokie Litovščikovai mums ir kailius nulups. Vyrai, netylėkim! netylėkim! *E.*

Išguldinėjimas lietuviškos kalbos Senapilės gimnazijoje. Jau nuo seniai Senapilės gimnazijoje išguldinėja lietuvišką kalbą. Pirmiau ją išguldinėjo p. Staniškis, mokintojas senųjų kalbų, o dabar p. Andziulaitis, mokintojas pradedamosios mokyklos. Prie p. Staniškio galima buvo šiek tiek pasinaudoti iš lietuviško išguldymo, nes jis liepdavo mokiniams mokintis eiles ant atminties, rašyti vertimus, išaiškįdavo reikalingiausius dalykus gramatikos ir abelnai žodžiu dailiai ir naudingai papasakodavo, ant kiek pavėlydavo cenzura. Mokintiniais lietuviškos kalbos buvo tik grynai lietuviai-kaimiečiai.

Dabar lietuviška kalba pavirto į dalyką gero pelno: mokintojas už tai ima gerą algą, mokintiniai-gi — lietuviškas stipendijas Maskolijoje, o per tai dabar ant lietuviškos lekcijos eina lenkai, puslenkai ir nekurie lietuviai. Mokintojas jiems paskaito „Lietuvos Budą“ Daukanto, o mokintiniai, nieko nesuprasdami, tuom tarpu pasikalba sau gudiškai (nes nevisi lietuviai moka lenkiškai) ir išsiskirsto

Mat gudams tas ir rupi, kad mokintiniai nieko negalėtų išmokyti iš lietuviško išguldinėjimo, per tai ir davė mokinti p. Andriulaičiui, kuris blogiau nežino lietuvišką kalbą už pačius mokintinius. Dabar jau ir p. And. skaito už pavojingą mokyt lietuviškai) jis visur stengiasi kalbėti tik gudiškai ir lenkiškai), o žada duoti išguldinėti lietuvišką kalbą išgamai Stalskiui, sekretoriui gimnazijos, apie kurį jau buvo minėta mus laikraščiuose pereitų metų.

Daili regykla: kun. Miknevyčius gimnazijoje išguldinėja religiją gudiškai; bažnyčioje mokintiniai su djaku bliauja „*Bože caria chrani*“, o da gal špiegas-obrusitelius išguldinės lietuvišką kalbą!!

Griežlė.

Siulo „laikraštį“! *Padovinio valsčius* (Kalv. pav.) Pabaigoj gruodžio mėnesio p. m. į valsčiaus raštinyčią buvo sušaukti visi šaltyšiai. Raštininkas liepė visiems susirinkusiems šaltyšiams pasirašyti už savo kaimus, jog kaimai apsiima mokėti po 3 rublus ant metų už „lietuvišką laikraštį“. Visi šaltyšiai nudžiugo ir jau norėjo pasirašyti, bet kaip raštininkas pasakė,

kad laikraštis busęs gudiškoms litaroms spausdintas, visi nuo pasirašymo atsisakė.

Tekšys.

Šaltyšiai neturėtų savintis sau tiesą daryti ką nors be kaimo žinios. — O jeigu laikraštis ir būtų lietuviškas, tai bene jau nuo litarų prigul visas jo gerumas. O gal tą laikraštį rėdys koks popas, arba žemskis pravoslavas?

Red.

Valsčiaus raštininkai. *Južintų* (Zarasų pav.) valsčiaus raštininkas Kulickis labai didelis „ponas“. Neminint jau apie tai, kad jis, kaip abelnai raštininkai Lietuvoje, su staršina ir starosta daro, ką tik nori, jis „poniška“ apsieina ir su valsčionių pinigais. Praėjusiam pavasaryj, veždamas į kazną arti 1000 rub. „trakavų“ valsčiaus pinigų, jis juos pragėrė ir žmonės turėjo iš naujo sudėt: raštininkas, priskaitė kiekvienam ukininkui pridėt po keletą „grivinų“ tai prie vieno, tai prie kitų mokesčių ir valsčionys nė nepajuto apie K. darbus. Pristigęs paskui iš ko gert, pradėjo vaginėti pinigus iš žigunės. Atėjo vienai moteriškei Gimbutienei „pavieska“ ant 16 rub. Raštininko pasiimta tą „pavieską“, parašyta, kad Gimbutienė prašo jo atvežt pinigus ir nuvažiavęs į Dusatų žigunę atsėmė 16 rub.; juos, žinoma, ir prisisavino. Tuo-tarpu toji moteriškė gavo laišką ir patyrusi, kad jai siunčiami pinigai, nuėjo Južintų raštinininko pažiūrėt, ar nėra „pavieskos“; neradus jos čia, važiuoja į Dusatų žigunę ir klausia, ar nėra jai pinigų. Kokių tu — sako — pinigų bejieškai? juk K. paėmė juos tau parvežt!

Gimbutienė ginasi, kad raštininkas jai jokių pinigų nedavęs.

Na, jeigu teip. — sako jai viršininkas žigunės — tai ateik kitą dieną: parašysma ant raštininko skundą.

Patyrė apie tai K., mato, kad bus blogai — pasišaukė pas save Gimbutienę ir sako jai: „Tavo pinigai paklydo: juos paėmė kita Gimbutienė. Ateik kitą kart — aš tau pinigus sujieškosiu“.

Palukėjus, bobelė ir vėl eina pas raštininką. „Nebijok, boba, nebijok: pinigai tavo neprapuls; buk sau namie — aš sujieškosiu“! ramina ją raštininkas. Gal ir atiduotų pinigus, bet nebeteri — pragėrė. Nusibodo žmonai vaikštinėt pas raštininką, padavė ant jo skundą, kuris ir dabar tebėguli pas tardytoją.

Kas iš to išeis — nežinia, sako, kad raštininkas išsisuksęs, nes Gimbutienė, gavus pinigus nuo jo, išdavusi kvitą, kurią rašęs pagalbininkas raštininko ir parašęs, buk ji, Gimbutienė tikrai prašiusi K. atvežt pinigus.

Vėl girdėt, kad ir kitos bobos prapuolę pinigai. Raštininkas-gi prisidirbęs daugybę skolų, sako, jau rengiasi bėgt.

Kam yra uriadninkai? Pereituose Adventuose vienam vaikinui, beesant *Kamajų* (Zarasų pav.) miestelyje, nuvažiavo arklį. Žmogelis, žinoma, tuoj puolėsi prie uriadninko melsdamas padėt sugaudyt vagį; bet uriadninkas ir nė mislyte nemislija to daryt. Tu, sako, kalės vaike, vozosies kur pokarčiamiais, o aš tavo arklį žiurėsiu! Von! Gerokai apkulęs žmogų, išgrudo uriadninkas jį per duris. Tuo viskas ir pasibaigė šiuo kartu. Bet vaikinas, girdėt, žadą uriadninką į sudą už tai paduot. Matyt, „musų ponas“ nepasikakina tais trimis mėnesiais kalėjimo už neteisingą areštavimą Puzinkevyčiukės.)*

Sediškiuose ne teip, kaip Garžduose. Jau buvo su-temus iš *Sedos* (Telš. pav.) grįžo namon nebejaunas žmogelis, linksmai dainuodamas — mat biškį buvo išigėręs. Tuo tarpu užpuolė ant jo Sedos uriadninkas Zasulskis rėkdamas: „ko tu rėkauji, tu... sukin-sin!“... ir papratęs jau žmones plakti, išsitraukė nagaiką. Bet žmogus visai neišsigando ir pasakė: „O ko tu nori, tu raudonsiuli, kacapo šmote, tu“? Uriadninkas gal dar pirmą kartą sutikęs tokį drąsų, kaip tigras griebė jį, bet šale stovintis jaunas vaikinas pamatęs tai, sugriebė uriadninką už sprando, ir pradėjo jį kratyti. Persigando uriadninkas, pradėjo melsti, kad jį paleistų ir, išsinėręs iš vaikino nagų, pradėjo bėgti...

Šits-pats uriadninkos kitą-syk skundėsi vienam ukininkui, gerdamas su juom alų: „Sediškiuose, broliuk, ne teip, kaip *Gargžduose*: tenai aš budavo ir ukininkams su nagaika gerai sumesiu ir rublinių netrukau, o čia, brolau, piemuo ir tas jau nor į snukį man duoti... Bloga čia gyvent“!

Keli metai atgal buvo Sedoj labai prašmitnus uriadninkas (aš jo pravardės nežinau). Nebuvo tos dienos, kad jis nepadarytų kame nors krata: tai šaudykles atiminėja, tai kalendorius arba kitas knygas grobsto arba ir kitokiu budu kabinasi prie žmonių.

Gerai tuo kart gyveno uriadninkas, kaip gerai užsimokėdavo pakliuvusieji žmonės. Kits kelintą rublelių spaus į ranką p. uriadninkui, o kits ir kelintą dešimtį, — veizint kaip keno kaltybė. Bet vienas atsitikimas ant visados atėmė jam norą su žemaičiais bekupčiauti.

*) Žr. „Uk-a“ 1901 m. № 10.

Vieną-kart pranešė jam²⁴ kas, kad Sedoj *Puvke* ukininkai medžioja. Pradžiugo uriadninkas pasiėmė arklių ir leidos į *Puvke*. Ukininkai, pamatę uriadniną, pradėjo bėgti, bet jo arklys teip geras buvo, kad šiuodu nabagai netoli tegalėjo pabėgt. Uriadninkas, išsitraukęs revolverį, sušuko „*stoi*“! Užsidedę žema čių kraujas, apstabdė juodu uriadninko arklių ir sugriebė uriadniną trenkė žemėn; sutratėjo kaulai, sudejavo nabagėlis! Bet to dar negana: inirtę ukininkai nudraskė jam raudonus šniurus, sudaužė šoblę, sumušė revolverį, o arklių namon papliekė. Ilgai sirgo uriadninkas po to mušimo. Dabartiniai uriadninkas jau neblandžioja teip drąsiai po sodžius ir nebatiminėja teip šaudyklių.

Sodietis.

Geras pamokslas. Pas mus valščiaus žemsargiai mėgsta su ukininkais bičiuliaut, pas juos tankiai lankosi ir vieši. Vieni ukininkai gerai juos pamyli, nuo kitų gauna maišiuką akselio karvutei arba arkliukui, nuo kitų ištraukia koki žodelį apie „uždraustus“ daiktus; pas vienus užrašo „štriuopą“, bet gavę kyši vėl atsileidžia — ir viskas eina jiems ant naudos.

Teip ir Stankevyčius, starša Tarpučių, rudenį per. metų nuvažiavo palėbaut pas ukininą S. Smalinės kaimo. Kaip vaišus žmogus ukininkas S. tuojaus nusivedė „svečią“ į seklyčią, padėjo plėckelę degtinės ir pradėjo viens kitą sveikyt. Pritrūkus užkandžio šeimininkas išėjo. Tuom tarpu žemsargis pradėjo žvalgytis po kampus ir šnipinėti. Atsidarė stalčių ir rado lietuvišką kalendorių.

Į tą tarpą įėjo šeimininkas. Pamatęs kalendorių jau žemsargio naguose, pradėjo prašyt, kad sugražintų, bet žemsargis nedavė ir ketino nešt viršininkui. Tada ukininkas siulė porą auksinų, bet žemsargis da vis netinka, matyt, norėjo daugiau.

— „Girdi, negaliu: sluzba nevelija.“

— „Tik ponas pas mane šiandien svečias, o ne urėdninkas. Bet ką daryti, reik eit pajieškot geresnio valgio. Išėjęs pasakė šeimynai, kad ji nesirodytų, jeigu išgirstų koki nors riksmą. Paskui sugryžęs stvėrė „svečią“ už krutų, apsukęs į rundą rėžė į žemę, kad net kalendorius iškrito iš nagų. Da gerai apkulė ir išstumė pro duris. „Svečias“ bėgdamas prie vežimo čiupinėjo sprandą ir niurnėjo:

„Tai durnas žmogus!... Aš tokio, kaip gyvas nemačiau“...

Griežlė.

Užpuolimas. 10 gruodžio 25 p. m. ant *Vilkaviškio stacijos* pas mokintinį Praną Paršaitį padarė kratą. Jį užskundė matininkas iš Senapilės Karatiejevas, kurs tuosyk buvo ant stacijos. Pamatęs Paršaitį su daiktais, Karatiejevas tuojaus nubėgo pas žandarą ir apskundė. Žandaras paklausė Paršaičio daiktų. Mokintinis nedavė krėst be viršininko. Kada žandaras nuėjo pašaukt viršininką, Paršaitis su daiktais bėgo į vagoną, nes jau trukis pradėjo eiti. Karatiejevas pamatęs, kad Par. gal pabėgt. stvėrė jį už skverno ir norėjo sulaikyt, bet Par. parstomė Karat. ir įlipo į vagoną, o tuo tarpu Karat. rėkė, kad jį Paršaitis norėjo užmušti. Viršininkas tuojaus sulaikė trukį ir paėmė Paršaitį, bet nieko nerado pas jį.

Dabar Paršaitis nežino, kam paduot skundą, nes jį nė prie skundų knygos („*salobnaja knyga*“) viršininkas neprileido.

Siulelis.

Pamokslas judošiams. *Senapilė.* Vakare 4 d. kovo pasiekė nelaimė vieną gudų bičiulį. Buvo tai *Štukaravičius*, da jaunas žydelis, visai Senapilei žinomas špiegas. Jis kasdien su „donosu“ atsilankydavo pas viršininką raudonsiulį.

Jis žinojo visus straikuojančius darbininkus Senapilėj; jau pažinojo ir daugelį lietuvių, kurie skaitydavo liet. laikraščius ir knygas. Kolaik jo senapiliečiai nežinojo gerai, jam labai lengvai sekėsi visus sušnypinėt: vieniems jis dalydavo uždraustas knygas, nuo kitų pats paprašydavo pasiskaityt, padainuodavo uždraustas dainas ir apskritai save rodė dideliu liberalu, dagi socialistu.

Paskutinį mėnesį jau jį ant visų gatvių gaudė darbininkai, bet jis apie tai žinojo ir vaktavosi. 4 kovo einant ant pačto pasivijo jį keli darbininkai ir baisiai sužeidė. Dabar jau gija, bet nevaldo vienos kojos ir rankos.

Geras pamokinimas! Štukaravičius turėjo čia ir sanbrolių: pirmas ir teipgi garsus, sandarbininkas jo *Brunonas Peikertas*, jo brolis *Oskaras P.*; toliaus eina kaimiečiai: Bliudziškių *Jasulaitis*, Degučių *Visbara*, Tarpučių *Balnius* (kupriukas), Mokolų *Marcinka*, *Stankevychius*, sunus Tarpučių staršos, Vuosupio *M. Arnastauckas* ir kiti. Šitų ypatų reikėtų pasisaugot. ir atsitikus progai pamokyt!

Griežlė.

Netikęs mokintojas. *Gudelių bažnytkiemis.* (Senap. pav.) Du metu atgalios čia atkėlė mokintoją Strampicką iš kaimo

Žurių-Gudelių, kuris greit²⁶ pragarsėjo savo darbais. Pats jisai giriasi, kad vaikams uždraudžia lietuviškai kalbėti, o per tai jie greit išmoka mokykloje gudiškai kalbėti ir melstis. Patyręs, kad kas kaime slaptai vaikus mokina lietuviškai, tuojaus duoda žinią policijai. Be kyšio vaikų nepriima į savo mokyklą; jam butinai tur duot kiekvienas vaiko tėvas arba rubliuką, arba koki kartuką javų, arba nors degtinės atsigert.

Tai ką gero galima laukt nuo Gudelių jaunikaičių? Jie nežino tik akmenais galvą daužyti.

Gaigalas.

Apsisaukokit! *Padovinio valščius.* (Senap. pav.) Naujavario dvarponis turi traktierinę, kurioje pardavinėja degtinę vokietyš Leimanas. Jis labai su žmonėmis apsieina nemandagiai ir tankiai apgauna. Jam raudonsiuliai siulė 10 rublių ant mėnesio, kad jis išdavinėtų skaitančius lietuviškas knygas iš aplinkinių kaimų, teip gi ir ką kalba karčiamoj'.

Reiktų toje karčiamoje elgtis atsargiai.

Gaigalas.

„Ant garbės socialistų! *Slavikai,* (Naum. pav.) Gromatą „švenčiausio“ Tėvo perskaitė kunigėlis ant sakyklos, uždavė kožnam po pusę turino poterių sukalbėti, paliepęs-gi poteriaut, paaiškųt turbūt nenorėjo, ar nemokėjo, tik pasiskubinęs nuo sakyklos parėjo sau namo. Musų žmonelės, išėję ant šventoriaus, klausinėjo vienas kito: „ką kunigėlis skaite“? „ko šventas Tėvas reikalauja“? „už ką kunigėlis liepė poteriaut“? ir t. t. Kiti tiktai tiek atsimeina, kad buvo minėta apie piliozopus, socialistus, demokratų. Vienas juokdarys vaikinai, turbūt suprantantis reikalą, prėjo prie bobų ir paaiškino šiteip: „šventas Tėvas apgarsino jogei yra ir kas kartas randasi daugiau ant svieto tokių žmonių socialistų, ką matydami vargą biednųjų žmonių ir neteisybę, stengiasi pagerinti jų buvį ir išgelbėti juos nuo tų baisių skriaudėjų „ponų“, tai už tatau š. Tėvas liepė poteriaut“. Žmonelės, o labiausiai devatkėlės, moterėlės, vargdienėliai, skubinosi ing bažnitėlę, ir dar po pusę atbelde „ant garbės socialistams“, ir vis kas mielą dienele dar siunčia dusavimus ing dangų, kad Dievas laimintų jų darbus.

Juozas.

Kunigui duodi — Dievui duodi! *Lukšiai.* Naum. pav. Prieš užgavėnes tą nedėlę, musų kunigėlis apskaitė ant sakyklos Gromatą Š. T. popiežiaus Leonó XIII, o apskaitęs

paiškinu šiteip: „neskaitykit jokių 27 raštų ir neklausykit tokių pusgalvių, ką inkalbinėja žmonėms, joguei ne kiekviena valdžia nuo Dievo paeinanti; Dievas pastanavijo kunigus ir visokių valdžią, ir jus prastieji turite valdžios klausyti“. ant galo pridėjo, kaip pečėti, žodžius Išganytojo: „Kas jus klauso, manęs klauso, kas jus paniekina, tai ir mane paniekina“; potam glostydamas savo baltas rankes užbaigė: „jeigu kunigui duodate ant Dievo garbės, tai teip kaip pačiam Dievui duodate“. . .

Pabaigęs pamokslą pagriebė knygas ir tą gromatą ir nulipo. Męs keletas parapijonų tik galvą kraipėm ir pečius traukėm, galvodami, koku budu kunigas įduoga Dievui pinigų. *Kaimietis.*

Dėl šaudyklės. *Plokščių* valšč. (Naum. pav.) Karkazų kaime pas Pranc. Leveskį Kriukų žemskiai be šaltyšiaus padarė kratą (kada? Red.), norėdami surast šaudyklę. Bejieškodami šaudyklės sučiupo stoge kalendorių ir sapnų knygutę*). Bet kalbinamas žemskių starša jas sudegino (matyt, kad nieko priešing valdžiai neužtėmijo. R.) Šaudyklės tą sykį nerado.

Kitą syk atėjo vėl žemskiai jieskot šaudyklės, bet tą syk šeimininkas susiprato ir neleido jiems krėst be šaltyšiaus. Atėję su šaltyšium išgriozdė visas pakampes, bet šaudyklės visgi nerado.

Jeigu šaudyklę galima paslėpt nuo policijos, tai, rodos, da lengviau būtų paslėpt liet. raštus. *V. Lopytojas.*

Niekad neduokit griosti po savo padėjimą policijai, jeigu ji neturi tam tikro rašto nuo vaito Kadangi ne visi moka maskoliškai, tai raštas turėtų but parašytas lietuviškai. — Šiaip priekabėms galo ne bus, policija līs ir kada reik, ir kada nereik.

O kodėl pagaliaus nevalia turėt šaudyklės?

Ką tai kenkia? Ar buvo kada nors valščių sutarimas, kad policija gali atiminėt nuo žmonių šaudykles? *Red.*

. Lietuviai svetur.

Iš Londono. Silertown'e kovo 16 dieną buvo lietuvių susirinkimas ir prakalbos, kur kalbėtojais buvo pp. Mikolainis, Miliauckas ir Balaika. Prakalbų tema buvo: „kas męs buvome, kas esame, o kuomi turime būti“. Klausytojų susirinko viduti-

*) Kam reikėjo slėpt sapnų knygutę? Tokių knygų valdžia nejieško. R.

nis skaitlius (terp tų buvo ²⁸ ir 6 moters) ir iš kalbų buvo užganėdinti.

Matoma, kad gyvas žodis, išaiškinimas mūsų lietuviškų reikalų susirinkimuose turi didelę vertybę. Dėlto velytina, kad galintieji kalbėti kiek išgalėdami sušauktų susirinkimus ir aiškintų mums viešus-abelnus mūsų reikalus, nes žmonės suprastų savo reikalus greičiau prisideda prie jų atlikimo.

Po prakalbų susitvėrė čion „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ kuopa, pirmutinė dar tarp Anglijos lietuvių. Sąnarių prisirašė 18 ir užsimokėjo už kovo mėnesį mėnesinę po pustrėčio peno (po 10 kapeikų). Kuopos viršininkais tapo išrinkti: Izidorius Lapinskas — pirmsėdžiu, P. Merčaitis — raštininku, B. Merčiukaitis — išdininku. Męs pasitikime kad mūsų „T M D.“ kuopa šauniai pasididys vėlesniame laike, kada gausime už teip mažą pinigą knygas daug brangėsnės su visokiais pamokinimais, per ką sykių prisidėsime prie abelno apšvietos platinimo.

Škotija. Iš Škotijos mums rašo apie Kasiulaitį (Kluonijų), apie kurį jau buvo rašyta „Uk-e“. Škotijos lietuviai priėmė jį meiliai, sušėlpė su pinigais ir pasirupino surasti jam darbą. Dabar K. turi darbą, džiaugiasi ištrukęs ir žada sugražyt pinigus savo skolininkams.

Iš svetimų šalių.

Karė burų su anglais. Jau treči metai, kaip prasidėjo anglių karė su burais, o galo dar lygi šiol suvisai nematyti. Nors tukstantys burų išmušta, jų laukai išpustyti ir viensėdžiai išdeginti, vienok anglai netiktai dar nieko nuo jų neišgavo, bet nuo Naujų Metų burai vėl pradėjo imti viršų. Naudos ta karė niekam neatnešė, tiktai pražudė daugybę nekaltų kareivių ir prarijo didžiausius turtus.

Vienai Anglijai ta karė nuo pradžios *lygi 1 d. Sausio 1902 m.* prekiaavo *daugiau tukstantis milijonų rublių.* O ant šių 1902 metų tos karės reikalams Anglijos valdžia vėl paskyrė daugiau 500 milijonų rublių. Nuo pirmo tiktai Sausio ir lygi pabaigai Kovos mėnesio valdžia mislyja išleisti daugiau šimto milijonų rublių. Teisybė, tas skaitlius biski mažesnis už praeitus metus. Praeituose metuose karė per vieną mėnesį išleisdavo po 55 milijonus rublių, o per vieną dieną biski mažiau dviejų milijonų; šiuose-gi metuose vienas karės mėnuo apseis 45 milijonai, o *viena diena — pusantro milijono rublių.*

Neskaitant jau kitų karės išleidimų Anglija už tuos pinigus turi užlaikyti Pietinėj Aprikoj (1 sausio 1902 m.) 287 tukstantis kareivių, 208 tukstantis arklių ir mulų ir apie 30 tukstančių jaučių. Ir kas

svarbiausia: tie visi išmušti kareiviai — 29 dabar vis dar siunčiami ant skerdimo — yra vaikais darbininkų, tie pusantro tukstančio milijonų rublių, kuriuos valdžia išmetė ant karės yra vaisium jų kruvino triuso, o tuo tarpu ta karė su savo nežmoniškais gyvuoliškais apsidreikimais nė tiems kareiviams, kurie joje guldo savo galvas, nė darbininkams, kurie tuos milijonus sukravė, suvisai nereikalinga ir išskyriant blėdies, nieko gero jiems neatnešė ir atnešti negali.

Jonas Žaltys.

Laiškas iš Kitajaus.

Mylimas brėlau! Prieš pačias Kalėdas paėmiau nuo tavęs čiuntinėli knygų, už kurias širdingai dėkavoju. Lyg šiolei skaitymas knygų čionai yra daug laisvesnis negu Lietuvoje. Ne tik po viena, bet susirinkę keletas galim pasiskaityti, pasišnekėti niekam neužkliudami. Tu in viltį, juog daugumas atitarnavę sugrįš uamon ne kaipo kareiviai, bet kaipo lietuviai — tėvinainiai. Daugiau parsinėš, negu atsinešė. Laiškus kurie rašynėdavo rusiškai arba rusiškėmis raidėmis, dabar puikiai raš lietuviškai, teip-pat ir šneka. Nors lietuviškos gramatikos nežinom, bet vis mažiau rašom rusiškų žodžių.

Prieš Kalėdas buvau susirgęs drugiu, bet dabar jau pagerėjau. Kurgi nesusirgti, jeigu žinotum, koks mūsų gyvenimas, kas per grįčios, ir po kiek sugrusta vienoj lindynej. Sunku bus žiemą perleisti, tolie dar pavasaris! Bet ir vasarą negera: atsiras skorpionų. Praėjusioj vasaroj keliems kareiviams buvo įkandę. Kyniškos *fandros* (triobos) siauros, mažos. Užtaisė pagal vieną sieną naras (teip vadinamas lovas), ir tik siauras takelis telieka išeiti lankan. Angšta ir gulėti, ir sėdėti ir stovėti. Ogi jų aptaisymas: kaip pakuria pečių, tai sniegas nušila nuo sienos, o per naktį vėl apšala sniegas, ledas. Tai matai, koks oro sveikumas tose fandrose: drėgnumas, šutas, garai, angštumas. Toje pačioje grįčioje reikia ir drabužius mazgotis, nes kitur nėra kur, tenai reikia ir praustus burnas.

Užtai mūsų apiceriai savo kišenės prisikiša. Pernai žiemą buvo atleista iš kaznos šeši tukstančiai rublių fandrų pataisymui mūsų batalijonui. Bet ar jie ka taisė? Šimet teip-pat buvo atsiųsta nemažiau. Važinėja jenerolai apžiurėtojai. Kiek mes jų perleidom! nusibodo prieš juos tampytis, bet nieko gero nepadarė. Atvažiavė pradeda vaikštinėti, po fandras landžioti, žinoma mato, kad niekas nepataisytą. Kaip tik paragauja visokių vynu ir šanpansų, tuoj viską vėl užmiršta: apsvaigusiems niekas neberupi. Daktaro teip-pat nėra gero, kurs pasirupintų apie kareivių sveikatą. Visai nebėra teisybės!

Negana to, kad mūsų vyresnieji (apiceriai) geria ir ulioja už tuos pinigus, kurie yra paskirti karumenės užlaikymui, bet dar ką jie užinanė: 1901 metuose prieš Velykas buvo įkurę paleistuvių namus tame pačiame kieme, kur mūsų batalijonas stovi. Ir kaip jie rupinos apie tas kekšes! Ištaisė joms namus, davė joms šienininkus, paklodes ir antklodes. Kareiviams-gi vos tik ant Velykų suteikė šienininkus, o per visą laiką reikėjo ant plikų lentų (naru) gulėti, o dar žiemos laike. Antklodes-gi ir paklodes tai dar neseniai tegavom. Bet jie pasiskubino pirmiau aptaisyti tas kekšes, o ne kareivius. Gi koki papiktinimą darė tie namai kareiviams čia-pat budami. Mergos buvo kyniečių moters ar dukters, kurioms tėvai patys liepia tuo

užsiimti. Ne tik šventomis dienomis kaip prikimšta buvo tuose namuose, bet ir šokiomis dienomis per naktis beldės, rėkavo, mušes kaip kokioje pekloje. Apiceriai teip-jau turėjo keletą pasirinkę, kur gražesnės. Paprasti kareiviai prie tų negalėjo prieiti. Tų namų prižiūrėjimui ir apvalymui paskirdavo po 3 kareivius dizuruoti po vieną parą. Nemažai pinigų iš kareivių ištraukė. Kitas be batų budamas ir be marškinių, o ant tos aukos nešė paskutinį skatiką. Prekė buvo nemažiau kaip po rublį nuo kareivio. Turbut dar ir lyg šiolei batų užlaikę ir mitinę tas kekšes, bet jau už dviejų mėnesių pusė ratos išvažiavo į ligonbutį: 3 apiceriai ir 30 kareivių, iš kurių keletas dar tobeguli ligonbutyje su sifiliu. Matot, ant ko nuveina pinigai, kurie turėtų būti mūsų užlaikymui.

Maža beliko tokių kareivių, kurie nelankė ligonbučių; daug serga viduriais, džiova, drugių. Bet užvis daugiau šankeriais, sifiliu ir t. t.

Nesenei atvažiavo iš Rosijos naujas komandiras Sorokinas, toks pat plėšikas, kaip ir senasis. Pusė žiemos greitai bus, o mes dar neperstojom mojinės formos nešioti: baltas drobinės kelnės. O kitokių neturim, sako, ir Port-Arturo intendanstve nėra. Bet jis meluoja! Šit jau baigia metai suveiti, kareiviai šaip-teip perdriskuos, tai jam ir liks vienu metų pinigai už kelnės. Į kasną nurašys, kad mes sunešiojom, o mes jų ir matyte-nematėm. Dabar, žinoma, šalta baltomis (drobinėmis) kelnėmis vaikščioti. Kas turi iš ko, tas nusiperka, o kas nieko neturi, tas kenčia šaltį. Girdėjau pats nuo komandiro: kas turi, sako jis, pas rotną komandirą padėjęs pinigus, tas tegul pats nusiperka kelnės už savo pinigus. Matai, kokia teisybė pas gudus, greitai prisieis eiti jam tarnauti su savo drabužiais.

Sibirol kareivis.

27. d. gruodžio 1901 m.

Atsiliepimas.

Šiandien pas mus pasirodo labai mažai naujų lietuviškų knygųčių, o tai labiausia dėlėi stokos pinigų. Kad nors kiek papildyti tą spragą, mes užmanėme rinkti pinigus, už kuriuos bus išleidžiamos lietuviškos knygos.

Siekis mūsų neplatus. Surinkę tiek, kad galima bus išleisti knygelė, mes atspaudisime ir toliau pinigus rinksime. Šiandien „Uk-o“ ir „V-po“ redystėje užvesta gera tvarka ir pinigai surinkti iš pardavimo išleistų knygųčių vėl grįžta atgal, kartais dagi su pelnu. Tokiu būdu kartą surinkti pinigai nepražus, bet kaskart galima bus spausdinti naujos knygelės. Mūsų nuomonė yra spausdinti už surinktus pinigus darbus originališkus, pirmučiausia politiško turinio, potam apysakas, moksliško turinio rastus ir t. t.

Apie tai kokias knygytes spausdinti, spręsimė mes išvien su „V.“ ir „Uk.“ redaktorium. Atskaita apie surinktus pinigus

ir apie tai, kokios knygutės bus³¹ spaudinamas, teipogi bus talpinama „Varpe“ ir „Uk-e“. Kadangi mės visus reikalus vesime per „Uk-o“ ir „Varpo“ redakciją, pertai kiekvienas gali tenai kreiptis ir gaus reikalingas žinias.

Mūsų rinkliava užmanyta teip. Ant pradžios mės padarėme 500 bilietėlių su parašu: „Ruta“.

Ant bilietėlio yra teipogi jo numeris, 25-tai prekė bilietėlio (25 kap.)

Mės pardavinėjame tuos bilietėlius žmonėms, suprantantiems svarbumą liet. raštų.

Idant mūsų užmanymas nepaliktų be vaisių, užprašome visus pirkti bilietėlius ir kitus prie to raginti, atmenant, juog dedant grudelį prie grudelio susideda kruva, o kiekviena geresnė lietuviška knygelė budina mūsų nuvargintą tautą. „Ruta“.

Naujos bausmės.

Iš Lietuvos rašo: 18 (31) kovo Mintaujoj tapo apgarsinta bausmė.

1. D-rui L. Vaineikiui — 5 metai Rytinės Siberijos.

Iš Liepojaus ištremti į Maskoliją ir pavesti policijos priežiurai:

2. Bendikas	} ant 2 metų.
3. Baranauckas	
4. Birbilas	
5. Valentas	ant 1 metų.
6. Palauckas Feliksas	iš Palangos — paimtas į kalejimą ant 6 mėn.
7. Mongirdas	iš Kartenos
8. Janušis	iš Kretingos
9. Danilevičia Jons	} už bausmę tapo priskaitytas sedėjimas kalėjime.

Apie kitus da nēr žinios

Caras pasirašė po administratyviško sudo dekretu 27 d. vasario (s. s.), ir nuo tos dienos skaitosi bausmės laikas.

15 IV. 02.

Kankintinių kasa.

Gauta:	Kopustininkas 1 rub.	2,16 m.
	12 3. buvo kasoje (žr. „Uk.“ N. 3).	359,65 m.
	iš viso	361,81 m.
Išleista:	L. St. 40 rub.	86,40 m.
	L. St. 3 rub.	6,48 „
	VI. P. 5 rub.	10,80 „
	J. J. Odesoje 15 rub.	32,40 „
	pačto išleidimai	70 „
	išviso išleista	136,68 m.
	lieka kasoje	225,03 m.

1. 4. 02.

Už kasierių knygininkė M. Z.

Atskaita

„Škotijos Šviesos D-tės“ už 1901 m.

Ineiga:

	sv.	sh.	d.
Liko nuo 1901 m.	2	10	11
Nuo sąnarių Glasgow kuopos už 1900 m.	—	3	—
Nuo sąnarių įžengiamosios ir mėnesinės mokesčiai	8	6	—
Už parduotas knygas J. B. ir J. O.	—	2	6
„Wishaw kuopa“ paauskavo visą savo pelną, nuo baliaus 21 rugsėjo į centrališką kasą	1	15	1
Nuo balių 1 sausio, 9 balandžio ir 15 liepos buvo pelno iš viso	19	7	7 1/2
Iš viso ineigos	32	5	1 1/2

Išeiga:

Už laikraščius lietuviškom redakcijom išmokėta	10	2	6
Pirkta knygų draugystės knygynui	4	10	—
Pirkta knygos užrašymui D-tės reikalų	—	3	—
Aukos: „ant išleidimo raštų“ „ant kankintinių“, „paminklo Kudirkos“ (žiūr N. 3 Uk. 1901)	1	15	6
Draugystės antspaudas		9	9
Siuntinėjimas laišku, orderių, siuntinėjimas laikraščių ir kiti smulkesni D-tės reikalai	—	16	1
Iš viso išeigos	17	16	10
Lieka kasoje 1902 metams	14	8	3 1/2

Vardan Komiteto (pasirašė) F. Vasiliauckas, Centrališkas Kasierius.

Atsakymai.

Griežlei. Tamistos žinios mums tinka, rašyk ir toliaus tokioj pat dvasioj.*Uk. Griežlei.* „Rugepjūtė“ nusiūsta į red. DB.*Nežinomam.* 6-tą skirsnį eilių pertaisėme, norėdami geriau sutaisyti ritmą.*E. iš Anykščių par. ir Sodlečiui.* Rašykit, meldžiami aiškiau, atsimykit ir apie statytojus, ak norit, kad žinios būtų spaudon paduotos.*V. Tarnui.* Daina „Sesute mano“ sunaudosime.*M. Kor.* iš Dusėtų netinka (žr. apie žinių rašymą).*J. J. V. Škotijoje.* Koresp. neaiški, ne rimta. Reikia pranešt, kas mirė (pravardė?), kada mirė, pas ką gyveno. Ligonbučio vardą reikia parašyti ne taip, kaip ištariama, bet taip kaip rašoma (litara į litarą). Kas tai yra *fondri* reik paaiškinti lietuviškai, nes laikraštį skaito ir tie, ką nemoka angliškai. — Reikia papildyti žinią, tuomet tiks.*Draugystei Šv. Jurgio, Manchesteryj.* Pernai vasarą jūs atsiuntėt 2 šil., užprašydami „Tėv. Sargą“, bet savo adreso laiške nenurodėt. Ikiol jūs adreso nesužinojom. Atsiliepkite.